

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie XII./2021
Senát II

Nález:

spisová značka	II. ÚS 169/2021
populárny názov	Neoprávnené prenesenie dôkazného bremena
sudca spravodajca	Peter Molnár
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	02.12.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	1. K naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku nedochádza len úplnou absenciou odôvodnenia, ale aj jeho nedostatočnosťou alebo nezrozumiteľnosťou, či svojvoľnosťou. 2. Pokiaľ vo veci konajúce súdy obrátili dôkazné bremeno tak, že od predkladateľa notárskej zápisnice požadovali, aby preukázal skutočnosti, ktoré notárska zápisnica osvedčuje, protizákonne zaťažili stranu konania dôkazným bremenom, ktoré v zmysle zákona zaťažovalo protistranu z dôvodu prezumpcie správnosti v notárskej zápisnici osvedčených skutočností.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovatelia k priebehu napadnutého konania pred všeobecnými súdmi uviedli, že boli žalovanou stranou v konaní o určenie, že v žalobe identifikované nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohom zomrelom v roku 1999 (ďalej len „poručiteľ“). Žalovaní v konaní na svoju obranu uviedli, že predmetné nehnuteľnosti nadobudol sťažovateľ ako syn poručiteľa na základe darovacej zmluvy v roku 1980, o čom svedčí notárska zápisnica o vydržaní predmetných nehnuteľností spísaná notárom, ktorú aj predložili v konaní. Časť týchto nehnuteľností bola následne zmluvne prevedená na synov žalovaného (zvyšní sťažovatelia, pozn.). Žalobcovia v konaní (sestry obdarovaného žalovaného, pozn.) tvrdili, že predmetné nehnuteľnosti neboli predmetom dedičského konania po poručiteľovi, o darovaní nemajú vedomosť a o nadobudnutí nehnuteľností žalovanými sa dozvedeli až následne. Popierajú tvrdenia žalovaného, že došlo k darovaniu, a notársku zápisnicu o vydržaní považujú za nepravdivú a nezodpovedajúcu skutočnosti. Rozsudkom okresného súdu bolo žalobe žalobkýň v plnom rozsahu vyhovieť a zároveň súd určil, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po

	<p>poručiteľovi.</p> <p>Na základe odvolania sťažovateľov ústavnou sťažnosťou napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu. V odôvodnení napadnutého rozsudku dospel krajský súd k záveru o vecnej správnosti rozhodnutia, konštatoval, že k zmene žaloby došlo v súlade s právnymi predpismi. K námietke zaujatosti sudkyne uviedol, že bola prednesená až v odvolaní a nespĺňa náležitosti námietky zaujatosti. Pokiaľ ide o námietku odňatia možnosti konať pred súdom, vyhodnotil ju ako nedôvodnú, pretože sťažovatelia mali v priebehu konania dostatočný priestor vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu, zaujať stanovisko a prezentovať ho.</p> <p>Sťažovatelia proti napadnutému rozsudku podali dovolanie, ktorého prípustnosť založili na dôvodoch podľa § 420 písm. b), e) a f) Civilného sporového poriadku.</p> <p>Najvyšší súd o dovolaní sťažovateľov rozhodol napadnutým uznesením najvyššieho súdu, v ktorom konštatoval, že nezistil existenciu ani jedného z označených dôvodov prípustnosti dovolania.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Vychádzajúc zo záveru, že najvyšší súd nedal ústavne konformné odpovede na dôležité otázky súvisiace s predmetom ochrany, lepšie povedané odmietol sa nimi zaoberať a vyhodnotil ich ako nespôsobilé založiť prípustnosť dovolania, a preto aj nedôvodné s odkazom na už citovanú, prekonanú a neaplikovateľnú judikatúru najvyššieho súdu, ústavný súd konštatuje, že za danej situácie sťažovateľ nedostal zo strany najvyššieho súdu relevantné odpovede na svoje výhrady vo vzťahu k napadnutému rozsudku odvolacieho súdu. Toto zistenie vedie ústavný súd ku konštatovaniu, že v okolnostiach posudzovanej veci sa neaktivoval princíp subsidiarity, ktorý by neumožňoval ústavnému súdu posúdiť aj ústavnú udržateľnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu. Ústavný súd preto pristúpil aj k posúdeniu ústavnej udržateľnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu. Po preskúmaní odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu (ktorý v spojení s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie tvorí jeden celok) a obsahu súdneho spisu dospel k týmto záverom:</p> <p>Okresný súd po vykonaní dokazovania v odôvodnení svojho rozsudku dospel k nosnému záveru, že sťažovatelia napriek predloženej notárskej zápisnici o vydržaní nepreukázali, že splnili predpoklady na vydržanie nehnuteľností (pozri s. 7 rozsudku súdu prvej inštancie). S týmto odôvodnením a právnym posúdením veci sa stotožnil aj krajský súd, ktorý konštatoval, že „žalovaný (sťažovateľ Ing. Ondrej Drotár, pozn.) žiadnymi dôkazmi nepreukázal, že nadobudol spoluvlastnícke podiely k nehnuteľnostiam darovacou zmluvou, takisto nenavrhol dôkazy preukazujúce splnenie zákonom stanovených podmienok pre vydržanie spoluvlastníckych podielov k sporným nehnuteľnostiam, a teda žalovaný neunesli svoje dôkazné bremeno (§ 120 ods. 1 O. s. p.)“ (bod 42 odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu).</p> <p>V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo aj celkom nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).</p> <p>Záver okresného súdu podľa názoru ústavného súdu nezodpovedá obsahu spisu a je založený na mylnom predpoklade, v dôsledku čoho súd prvej inštancie zle vyhodnotil presun dôkazného bremena a nesprávne konštatoval neunesenie dôkazného bremena sťažovateľmi. Pokiaľ sťažovatelia ako žalovaní, ktorí v čase podania žaloby o určenie, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, boli evidovaní ako vlastníci sporných nehnuteľností v katastrí nehnuteľnosť a v konaní na svoju obranu predložili notársku zápisnicu, ktorá osvedčovala vydržanie sporných nehnuteľností, bolo v zmysle teórie dokazovania na žalobcoch, aby preukázali opak. Pokiaľ vo veci konajúce súdy za danej dôkaznej situácie bez ďalšieho dospeli k záveru, že sťažovatelia</p>

	<p>neuniesli dôkazné bremeno, tento záver je potrebné hodnotiť ako nelogický a arbitrárny zároveň.</p> <p>Ústavný súd v tomto smere poukazuje na skutočnosť, že vo veci konajúce súdy nekonštatovali, ani sa nezaoberali otázkou, či predmetná notárska zápisnica o vydržaní obsahuje všetky náležitosti verejnej listiny, alebo nie, preto nie je ani možné dospieť k inému záveru, že vo veci konajúce súdy akceptovali jej zákonnosť, teda povahu tejto listiny ako verejnej. Napriek uvedenému okresný súd, ako aj krajský súd notársku zápisnicu o vydržaní nepovažovali za dostatočný dôkaz preukazujúci vydržanie sporných nehnuteľností.</p> <p>Ústavný súd už v súvislosti s dôkazným bremenom a povahou listín predkladaných v konaniach pred všeobecnými súdmi konštatoval, že na rozdiel od verejnej listiny, kde dôkazné bremeno spočíva na tom, kto popiera jej správnosť, pri súkromnej listine postačuje „formálne“ popretie jej správnosti druhým účastníkom, aby nastúpila dôkazná povinnosť a dôkazné bremeno toho, kto takúto listinu predložil ako dôkaz (m. m. I. ÚS 169/2015).</p> <p>Notárska zápisnica o vydržaní mala v zmysle § 3 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v platnom znení v rozhodnom čase (ďalej len „notársky poriadok“) povahu verejnej listiny, ktorá v zmysle § 134 OSP (v súčasnosti rovnako § 205 CSP) potvrdzuje pravdivosť toho, čo sa v nej osvedčuje alebo potvrdzuje, ak nie je dokázaný opak. Pokiaľ vo veci konajúce súdy obrátili dôkazné bremeno tak, že od predkladateľa notárskej zápisnice požadovali, aby preukázal skutočnosť, ktoré notárska zápisnica osvedčuje, protizákonne zaťažili stranu konania dôkazným bremenom, ktoré v zmysle zákona zaťažovalo protistranu z dôvodu prezumpcie správnosti v notárskej zápisnici osvedčených skutočností. V nadväznosti na uvedené je potom potrebné považovať záver vo veci konajúcich súdov, že strana, ktorá v konaní predložila notársku zápisnicu, neuniesla dôkazné bremeno (pretože nepreukázala splnenie podmienok vydržania, ktoré notárska zápisnica osvedčovala) za arbitrárny a protizákonný zároveň.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 120/2020 z 21. januára 2021
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	domnienka-vyvrátená dokazovanie-dôkazné bremeno notár, notárska činnosť práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu vydržanie dokazovanie-hodnotenie dôkazov nehnuteľnosť práva a slobody – základné ľudské práva a slobody-právo vlastníť majetok práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces

spisová značka	II. ÚS 367/2021
populárny názov	Formulácia odporujúca princípu prezumpcie nevinoty
sudca spravodajca	Ivan Fiačan
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	16.12.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 1 Charta základných práv Európskej únie čl. 47 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 3

	<p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 4 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 2 Charta základných práv Európskej únie čl. 48 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov</p>
analytická právna veta	<p>Použitie formulácie, že sťažovateľ nemá inú možnosť, ako sa vyhnúť dlhoročnému trestu, len sa kolúzne správať v odôvodnení rozhodnutia o väzbe, vyvoláva v nezaujatom čitateľovi jednoznačnú predstavu o vine sťažovateľa, preto je tento výrok v rozpore so zásadou prezumpcie neviny a právom sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru a podľa čl. 48 ods. 1 charty.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Uznesením vyšetrovateľa z 3. júla 2020 bolo začaté trestné stíhanie a súčasne bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre pokračovací obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti formou spolupáchateľstva podľa § 20 a § 233 ods. 1 písm. a) a b) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia č. 1“). Sťažovateľ na základe uznesenia najvyššieho súdu z 9. júla 2020, ktorým rozhodoval o sťažnosti prokurátora proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Základná lehota sťažovateľovej väzby v prípravnom konaní v zmysle ustanovenia § 76 ods. 2 Trestného poriadku v znení platnom a účinnom v rozhodnom období predstavovala sedem mesiacov. Prokurátor podal 29. decembra 2020 na špecializovanom trestnom súde návrh na predĺženie lehoty väzby sťažovateľa a ďalšieho obvineného. Zákonným sudcom pre prípravné konanie sa tak aj vo vzťahu k sťažovateľovi stal JUDr. Ján Buvala, a to v súlade s ustanovením oddielu VII bodu 5 rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu na rok 2020.</p> <p>Špecializovaný trestný súd uznesením z 12. januára 2021 predĺžil lehotu väzby sťažovateľa do 1. apríla 2021 a súčasne ju nenahradil miernejším prostriedkom. Uznesením najvyššieho súdu z 28. januára 2021 bola sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o predĺžení lehoty trvania väzby zamietnutá.</p> <p>Prokurátor podal 2. marca 2021 na špecializovanom trestnom súde návrh na ďalšie predĺženie lehoty väzby sťažovateľa, a to do 1. novembra 2021. Tento návrh sa vzťahoval spolu na šiestich obvinených. Návrh na predĺženie lehoty trvania väzby vo vzťahu k dvom osobám (zo šiestich) vzal prokurátor 12. marca 2021 späť.</p> <p>Uznesením sudcu pre prípravné konanie JUDr. Romana Púchovského z 15. marca 2021 bolo vo výroku vzťahujúcom sa na osobu sťažovateľa rozhodnuté o predĺžení lehoty jeho väzby do 1. júla 2021 a súčasne o nenahradení väzby miernejším prostriedkom.</p> <p>Senát najvyššieho súdu napadnutým uznesením z 23. marca 2021 na podklade sťažnosti podanej prokurátorom aj obvinenými zrušil uznesenie o ďalšom predĺžení lehoty väzby obvinených a vo vzťahu k osobe sťažovateľa predĺžil lehotu trvania väzby do 1. septembra 2021. Napadnuté uznesenie bolo sťažovateľovi a obhajobe doručené 8. apríla 2021.</p> <p>Uznesením vyšetrovateľa z 28. apríla 2021 bolo začaté trestné stíhanie a súčasne bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre pokračovací obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti formou spolupáchateľstva podľa § 20 a § 233 ods. 1 písm. a) a b) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia č. 2“) na skutkovom základe konštatovanom v predmetnom uznesení. Uznesenie o vznesení obvinenia č. 2 nadobudlo právoplatnosť v spojení s uznesením prokurátora zo 17. júna 2021, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa proti vzneseniu obvinenia.</p> <p>Medzitým v priebehu konania (3. mája 2021) podal sťažovateľ prostredníctvom</p>

	<p>svojho obhajcu žiadosť o prepustenie z väzby s alternatívnym návrhom na jej nahradenie miernejšími prostriedkami, ktorej prokurátor stanoviskom z 13. mája 2021 nevyhoviel a predložil ju spolu s vyšetrovacím spisom sudcovi pre prípravné konanie špecializovaného trestného súdu.</p> <p>Uznesením sudcu pre prípravné konanie z 27. mája 2021 bolo rozhodnuté o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby a nenahradení väzby, proti ktorému podal sťažovateľ sťažnosť. Prostredníctvom obhajcu podal sťažovateľ proti uzneseniu o zamietnutí prepustenia z väzby sťažnosť. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu zo 16. júna 2021 bola sťažnosť proti uzneseniu o zamietnutí prepustenia z väzby podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá ako nedôvodná.</p> <p>Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že 3. augusta 2021 podal prokurátor na sťažovateľa na špecializovanom trestnom súde podľa § 234 ods. 1 Trestného poriadku obžalobu. Uznesením z 18. augusta 2021 špecializovaný trestný súd rozhodol o ponechaní sťažovateľa vo väzbe z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Najvyšší súd následne uznesením z 30. augusta 2021 sťažovateľovu sťažnosť proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu o ponechaní vo väzbe zamietol.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>V súvislosti s namietaným porušením zásady prezumpcie nevinoty sťažovateľ argumentoval dvoma výroky obsahujúcimi v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z 23. marca 2021. Najvyšší súd konštatoval, že <i>«s ohľadom na silu dôkaznej situácie je pre osobu obvineného v prípade jeho prepustenia na slobodu „kolúzne“ konanie jedinou možnosťou, ako sa vyhnúť dlhoročnému trestu»</i>, a takisto uviedol, že <i>„je potrebné si uvedomiť, že kauza Dobytkár patrí k najväčšej korupčnej kauze v dejinách Slovenska ako to viackrát bolo zmieňované aj médiami“</i>.</p> <p>V prvom rade ústavný súd uvádza, že jednotlivé výroky nie je možné vytrhávať z kontextu celého rozhodnutia a je potrebné ich vnímať ako súčasť súvislého celku. Výrok, ktorým najvyšší súd upozorňuje (na str. 32 napadnutého uznesenia), že kauza Dobytkár, v rámci ktorej sú trestne stíhaní obvinení (vrátane sťažovateľa, pozn.), je najväčšou korupčnou kauzou v dejinách Slovenska, je potrebné vnímať v súvislosti s predchádzajúcimi tvrdeniami. Najvyšší súd v nich zdôrazňuje nevyhnutnosť komplexného prístupu posudzovania danej trestnej veci, keď nie je možné posudzovať a hodnotiť priebeh vyšetrovania, rozsah a obsah zabezpečených dôkazov individuálne, ale je potrebné ich vnímať v ich logickej postupnosti a nadväznosti v kontexte celej trestnej činnosti, ktorá je predmetom trestného konania. Skutočnosť, že daný výrok doplnil najvyšší súd o poznámku, že uvedené bolo viackrát zmieňované aj médiami, nemožno vykladať tak, že by rozhodnutie najvyššieho súdu nemalo oporu vo vykonanom dokazovaní či v obsahu spisu. Týmto výrokom najvyšší súd zdôraznil rozsiahlosť trestnej činnosti, z ktorej sú obvinení podozriví, no nedá sa z neho vyvodit' záver o tvrdení sťažovateľovej viny, a preto nie je ani v rozpore so zásadou prezumpcie nevinoty.</p> <p>Dôvodom prijatia ústavnej sťažnosti sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie zásady prezumpcie nevinoty na ďalšie konanie bol však výrok najvyššieho súdu <i>«S ohľadom na silu dôkaznej situácie je pre osobu obvineného v prípade jeho prepustenia na slobodu „kolúzne“ konanie jedinou možnosťou, ako sa vyhnúť dlhoročnému trestu»</i>, ktorý už na prvý pohľad má potenciál vzbudiť pochybnosti o jeho možnom napätí so zásadou prezumpcie nevinoty v trestnom konaní sťažovateľa. Jeho možnú problematickosť vnímal ústavný súd aj v tom ohľade, že bol formulovaný ako samostatný hodnotiaci záver najvyššieho súdu, teda nešlo o prevzatú formuláciu z predchádzajúcich rozhodnutí súdu prvej inštancie alebo podaní orgánov činných v trestnom konaní.</p> <p>Hlavným účelom zásady prezumpcie nevinoty je chrániť obvineného pred akýmkoľvek súdnym rozhodnutím alebo inými výroky príslušných úradných osôb („State officials“), ktoré sa rovnajú vysloveniu jeho viny bez toho, aby bola</p>

táto predtým preukázaná v súlade so zákonom (rozsudok ESĽP vo veci Rushiti v. Rakúsko z 21. 3. 2000, č. 28389/95, § 31). K jej porušeniu dôjde, ak výroky príslušnej úradnej osoby („public official“), ktoré sa týkajú osoby obvinenej z trestného činu, odrážajú alebo vyjadrujú názor, že je vinná, a to ešte predtým, ako bola jej vina preukázaná v súlade so zákonom. Postačuje, dokonca aj pri absencii formálneho konštatovania, tiež argumentácia nasvedčujúca tomu, že úradná osoba považuje obvineného za vinného (napr. Daktaras v. Litva, rozsudok z 10. 10. 2000, sťažnosť č. 42095/98, § 41 a obdobne Allenet de Ribemont v. Francúzsko, rozsudok z 10. 2. 1995, sťažnosť č. 15175/89, § 35).

Európsky súd pre ľudské práva preto aj vo veci Daktaras v. Litva zdôraznil význam výberu slov zo strany úradných osôb v ich výrokoch predtým, ako bola obvinená osoba súdená a uznaná vinnou zo spáchania trestného činu (§ 41). Je však potrebné rozlišovať medzi výrokmi, že niekto je iba podozrivý zo spáchania trestného činu, a jasnými vyhláseniami (urobenými ešte predtým, ako bola táto osoba právoplatne odsúdená), že sa dotyčná osoba dopustila trestného činu. Zatiaľ čo prvá kategória výrokov bola v rôznych situáciách posudzovaných ESĽP považovaná za prijateľné alebo nezávadné výroky, druhá kategória podľa ESĽP porušuje prezumpciu nevinoty (rozsudky ESĽP vo veci Leutscher v. Holandsko, rozsudok z 26. 3. 1996, sťažnosť č. 17314/90; Borovský v. Slovensko, rozsudok z 2. 6. 2009, sťažnosť č. 24528/00; Petyo Petkov v. Bulharsko, rozsudok z 7. 1. 2010, sťažnosť č. 32130/03). Skutočnosť, či namietané výroky úradnej osoby porušujú prezumpciu nevinoty, má byť posudzovaná v kontexte osobitných okolností, za akých boli tieto výroky urobené (Daktaras v. Litva, § 43; Adolf v. Rakúsko, rozsudok z 26. 3. 1982, séria A, sťažnosť č. 49, § 36 – § 41).

K porušeniu prezumpcie nevinoty dôjde, ak súdne rozhodnutie týkajúce sa osoby obvinenej z trestného činu obsahuje názor, že je vinná, skôr než jej bola vina dokázaná zákonným spôsobom. V tejto súvislosti nemôže ani nedostatok úmyslu, porušenie zásady prezumpcie nevinoty podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru, vylúčiť (Avaz Zeynalov v. Azerbajdžan, rozsudok z 22. 4. 2021, sťažnosti č. 37816/12 a č. 25260/14, §69). V citovanom prípade ESĽP vyhodnotil výrok odvolacieho súdu rozhodujúceho o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa, ktorý uviedol: „*stupeň nebezpečnosti trestného činu spáchaného sťažovateľom*“, za taký, ktorým odvolací súd porušil prezumpciu nevinoty podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru, pretože tento výrok adresoval sťažovateľa ako páchatel'a trestného činu bez akejkoľvek výhrady alebo pochybnosti. Napriek tomu, že ostatné časti rozhodnutia hovorili o sťažovateľovi ako o obvinenom, spôsob, akým bol tento výrok odvolacieho súdu formulovaný, podľa ESĽP predstavoval riziko, že čitateľ nebude mať žiadne pochybnosti o tom, že sťažovateľ uvedený trestný čin spáchal (§ 69 a 70 rozsudku Avaz Zeynalov v. Azerbajdžan).

Podobne aj v trestnej veci sťažovateľa najvyšší súd rozhodoval ako súd sťažnostný o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa. Úmyslom uvedeného výroku, ktorý je vyhodnotením aktuálneho stavu dôkaznej situácie, bolo s najväčšou pravdepodobnosťou zdôrazniť, že nebezpečenstvo kolúzneho správania sťažovateľa je na základe prokurátorom predložených dôkazov a tvrdení vysoko reálne. Avšak formulácia, že sťažovateľ nemá inú možnosť, ako sa vyhnúť dlhoročnému trestu, len sa kolúzne správať, vyvoláva v nezaujatom čitateľovi jednoznačnú predstavu o vine sťažovateľa. Preto ústavný súd dospel k záveru, že tento výrok je v rozpore so zásadou prezumpcie nevinoty a právo sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru a podľa čl. 48 ods. 1 charty (k aplikácii charty pozri napr. rozsudok z 19. 9. 2018, Emil Milev, C-310/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:732, bod 40) vo veci boli porušené (bod 1 výroku nálezu).

Porušenie princípu prezumpcie nevinoty v odôvodnení napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu však nemôže automaticky vyústiť do záveru o nezákonnosti samotnej väzby sťažovateľa, pokiaľ je rozhodnutie o väzbe sťažovateľa ústavne udržateľné z pohľadu existencie dôvodov väzby (materiálnych aj formálnych), čo v súvislosti s napadnutým uznesením sťažovateľ v ústavnej sťažnosti ani nenamietal. V konflikte s právom na spravodlivý proces by uvedené porušenie

	zásady prezumpcie nevinny bolo, ak by sa rozhodovalo v merite veci, t. j. o samotnej vine sťažovateľa. V danom prípade vzal ústavný súd do úvahy aj skutočnosť, že odôvodnenie napadnutého uznesenia, s výnimkou predmetného sporného neobozretne formulovaného výroku, neobsahuje žiadne ďalšie sporné formulácie, ktoré by mohli naznačovať, že konajúci súd je presvedčený o vine sťažovateľa alebo z ktorých by ústavný súd mohol dospieť k záveru o zaujatosti rozhodujúceho senátu k osobe sťažovateľa.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	uznesenie sp. zn. II. ÚS 168/2020 z 28. apríla 2020 rozsudok ESELP vo veci Rushiti v. Rakúsko z 21. 3. 2000, č. 28389/95, § 31 rozsudky ESELP vo veci Leutscher v. Holandsko, rozsudok z 26. 3. 1996, sťažnosť č. 17314/90; Borovský v. Slovensko, rozsudok z 2. 6. 2009, sťažnosť č. 24528/00; Petyo Petkov v. Bulharsko, rozsudok z 7. 1. 2010, sťažnosť č. 32130/03 Avaz Zeynalov v. Azerbajdžan, rozsudok z 22. 4. 2021, sťažnosti č. 37816/12 a č. 25260/14, §69 rozsudok z 19. 9. 2018, Emil Milev, C-310/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:732, bod 40
súvisiace právne predpisy	zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov
kľúčové slová	väzba-predĺženie lehoty trvania väzby súd-rozvrh práce väzba-kolúzna sudca-zákonný väzba-preventívna väzba-väzba v prípravnom konaní práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na prezumpciu nevinny

spisová značka	II. ÚS 373/2021
populárny názov	Právo na urýchlené rozhodnutie o väzbe
sudca spravodajca	Peter Molnár
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	02.12.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 1 písm. c Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 4 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 5 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 62 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 2 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Požiadavka urýchleného rozhodnutia o zákonnosti väzby nie je naplnená postupom všeobecných súdov, v dôsledku ktorého je rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa spolu so spisom doručené prvostupňovému súdu po viac ako jednom mesiaci (41 dní), odo dňa keď bol druhostupňový súd objektívne spôsobilý o sťažnosti rozhodnúť. Zásah do uvedeného práva bol v tomto prípade navyše ešte znásobený tým, že prvostupňový súd uvedené rozhodnutie druhostupňového súdu doručil sťažovateľovi až s odstupom ďalších 21 dní.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ v rámci vedeného trestného konania požiadal o prepustenie z väzby na slobodu.

	<p>Po 23 dňoch prvostupňový súd o uvedenej žiadosti rozhodol uznesením tak, že žiadosť sťažovateľa zamietol a neprijal alternatívne opatrenia nahradzujúce jeho väzbu. Sťažovateľ podal proti uzneseniu prvostupňového súdu sťažnosť.</p> <p>Druhostupňový súd svojim uznesením napadnuté rozhodnutie prvostupňového súdu zrušil a korigoval dôvody väzby tak, že ich obmedzil iba na dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a neprijal alternatívne opatrenia nahradzujúce sťažovateľovu väzbu.</p> <p>Spis bol prvostupňovému súdu spolu s rozhodnutím druhostupňového súdu doručený po 41 dňoch. Prvostupňový súd následne doručil rozhodnutie druhostupňového súdu sťažovateľovi až po 21 dňoch.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Okamihom, keď bol najvyšší súd objektívne spôsobilý pristúpiť k rozhodovaniu o sťažovateľom uplatnenej sťažnosti, bol 26. február 2021, keď sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu doručil konajúcim súdom písomné odôvodnenie svojej sťažnosti. Najvyšší súd druhostupňové rozhodnutie vydal, vyhotovil a spolu so spisovým materiálom Špecializovanému trestnému súdu predložil s odstupom až 41 dní odo dňa, keď bol objektívne spôsobilý o sťažnosti rozhodnúť, čo je doba, ktorá štandardnú odporúčanú maximálnu lehotu jedného mesiaca prekročuje. Táto situácia je navyše znásobená ďalším negatívnym momentom pričítateľným na vrub Špecializovanému trestnému súdu, a to tým, že po vrátení spisového materiálu s priloženým druhostupňovým väzobným rozhodnutím najvyšším súdom Špecializovanému trestnému súdu tento zabezpečil doručenie druhostupňového väzobného rozhodnutia najvyššieho súdu sťažovateľovi s odstupom ďalších 21 dní. V kontexte uvedeného sa tak námietka sťažovateľa o porušení požiadavky urýchleného rozhodovania o zákonnosti trvania jeho väzby postupom Špecializovaného trestného súdu a postupom najvyššieho súdu pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie zo 7. januára 2021 v zmysle záruk vyplývajúcich z označených článkov ústavy a dohovoru javí ústavnému súdu ako opodstatnená. Z uvedených dôvodov ústavný súd konštatuje, že postupom Špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 10/2019 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tost 10/2021 boli porušené základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a právo sťažovateľa na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu). ...</p> <p>V uvedenom bode ústavný súd poukazuje na svoj predchádzajúci nález č. k. III. ÚS 33/2021 z 13. mája 2021 týkajúci sa predchádzajúceho väzobného rozhodnutia v rámci totožnej trestnej veci sťažovateľa, v ktorom ústavný súd konštatoval, že v odôvodnení (chronologicky predchádzajúceho) uznesenia najvyššieho súdu č. k. 3 Tost 34/2020 z 12. augusta 2020 o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu o nevyhovení žiadosti o prepustenie sťažovateľa z väzby chýbajú jasné a zrozumiteľné dôvody, z ktorých by bolo možné vyvodit' opodstatnenosť ďalšieho trvania väzby, a preto dôvody ďalšieho trvania väzby u sťažovateľa neexistujú, čo bolo dôvodom na konštatovanie porušenia práv sťažovateľa a zrušenia citovaného uznesenia najvyššieho súdu.</p> <p>Zdôvodnenie preventívnej väzby je v aktuálne namietanom uznesení najvyššieho súdu č. k. 4 Tost 10/2021 z 9. marca 2021 podporené v podstate rovnakou argumentáciou, akú najvyšší súd prezentoval vo svojom časovo predchádzajúcom uznesení č. k. 3 Tost 34/2020 z 12. augusta 2020 zrušenom citovaným nálezom ústavného súdu. Ústavný súd ju teda opätovne hodnotí ako nedostatočnú pre zdôvodnenie a podporenie väzby sťažovateľa a z uvedených dôvodov konštatuje, že uznesením najvyššieho súdu č. k. 4 Tost 10/2021 z 9. marca 2021 boli porušené základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu zaručené čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj jeho právo na slobodu a bezpečnosť zaručené čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).</p>

použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov	nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 255/03 zo 14. januára 2004 nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 33/2021 z 13. mája 2021
súvisiace právne predpisy	zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov
klúčové slová	väzba-žiadosť o prepustenie väzba-preventívna väzba-rýchlosť rozhodovania práva a slobody – základné ľudské práva a slobody-právo na osobnú slobodu

spisová značka	II. ÚS 391/2021
populárny názov	Všeobecná argumentácia sťažovateľa
sudca spravodajca	Luboš Szígeti
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	02.12.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 1 písm. c Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 4 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 5
analytická právna veta	Pokiaľ sťažovateľ iba vo všeobecnosti vyslovuje názor o nedostatočnej konkrétosti odôvodnenia existencie materiálnych podmienok trvania väzby, pričom skutočnosťami, resp. dôkazmi, na ktoré všeobecný súd poukazuje, sa vo vecnej rovine nijako nezaoberá, nepopiera ich, ba ani len nespochybňuje, ústavný súd nemá dôvod pochybovať o akceptovateľnosti záverov všeobecného súdu týkajúcich sa naplnenia materiálnych dôvodov trvania väzby sťažovateľa.
skutkový stav a základné fakty	Proti sťažovateľovi je vedené trestné stíhanie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa ustanovení § 296 Trestného zákona a ďalšie trestné činy, kde bol sťažovateľ uznesením prvostupňového súdu v spojení s uznesením druhostupňového súdu vzatý do väzby z dôvodov podľa ustanovení § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. V priebehu vedeného trestného konania požiadal o prepustenie z väzby na slobodu. Prvostupňový súd uznesením jeho žiadosť zamietol a neprijal alternatívne opatrenia nahrádzajúce jeho väzbu (písomný sľub sťažovateľa, zloženú peňažnú záruku a ani dohľad probačného a mediačného úradníka). O sťažnosti, ktorú sťažovateľ proti uvedenému prvostupňovému rozhodnutiu podal, rozhodol druhostupňový súd najvyšší súd uznesením, ktorým ju ako nedôvodnú zamietol. Na základe ústavnej sťažnosti podanej proti uvedenému rozhodnutiu druhostupňového súdu väzobne stíhanými spoluobvinenými sťažovateľa bolo toto uznesenie zrušené nálezom ústavného súdu, pričom vec bola vrátená druhostupňovému súdu na nové konanie. Druhostupňový súd opätovne vo veci rozhodol napadnutým uznesením, ktorým sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú opätovne zamietol.
z odôvodnenia	Pokiaľ sťažovateľ namieta nedostatočnú konkretizáciu dôvodov, pre ktoré podľa názoru najvyššieho súdu bolo potrebné ponechať ho vo väzbe, podrobná argumentácia najvyššieho súdu v tomto smere vyplýva z bodu 13 a je nepochybne dostatočná, keďže poukazuje na presne označené svedecké výpovede, ako aj na ďalšie konkrétne skutočnosti, ktoré bolo potrebné pri posudzovaní materiálnych podmienok väzby zohľadniť. Sťažovateľ postupuje v podstate tak, že iba vo všeobecnosti vyslovuje názor o nedostatočnej konkrétosti odôvodnenia existencie materiálnych podmienok trvania väzby, pričom skutočnosťami, resp. dôkazmi, na ktoré najvyšší súd poukazuje, sa vo vecnej rovine nijako nezaoberá, a teda ich ani nepopiera, ba ani len

	<p>nespochybňuje. Za takéhoto stavu ústavný súd nemá dôvod pochybovať o akceptovateľnosti záverov najvyššieho súdu týkajúcich sa naplnenia materiálnych dôvodov trvania väzby sťažovateľa.</p> <p>Do určitej miery je situácia obdobná aj v súvislosti s namietanou nečinnosťou, resp. prietiahmi zo strany špecializovaného súdu po podaní obžaloby v kontexte skutočnosti, že iný senát najvyššieho súdu spoluobžalovaného Tótha v tej istej trestnej veci z väzby prepustil práve pre existenciu prietáhov v konaní po podaní obžaloby. Aj v tomto prípade totiž sťažovateľ (v replike na vyjadrenie najvyššieho súdu) tvrdí, že najvyšší súd iba vágne a zovšeobecnene (bez materiálneho vysvetlenia) poukazuje na potrebu individuálneho posudzovania veci u spoluobžalovaných bez konkrétneho zdôvodnenia. Pritom v skutočnosti z vyjadrenia predsedu senátu 4 T najvyššieho súdu je zrejmé, že v čase rozhodovania tohto senátu (30. marca 2021) mali prietahy, resp. nečinnosť špecializovaného súdu trvať necelé 4 mesiace, čo vzhľadom na konkrétne skutočnosti (rozsah spisu, počet obžalovaných a počet skutkov) nemožno považovať za neprimerane dlhý čas vzhľadom na potrebu rozsiahly spis v zložitej veci dostatočne naštudovať a pripraviť sa na hlavné pojednávanie. K tomu treba z pohľadu ústavného súdu dodať, že iný senát najvyššieho súdu rozhodol o prepustení Tótha z vyšetrovacej väzby 5. mája 2021, teda viac ako jeden mesiac po rozhodnutí najvyššieho súdu vo veci sťažovateľa.</p> <p>V daných súvislostiach treba z pohľadu ústavného súdu považovať za podstatné, že sťažovateľ sa konkrétnymi okolnosťami, na ktoré najvyšší súd poukazuje a z ktorých dospieva k záveru, že doba necelých 4 mesiacov vzhľadom na všetky okolnosti nie je neprimeraná a nemožno ju považovať za prietah, či dokonca za nečinnosť, vôbec nezaoberať. So skutočnosťami, na ktoré najvyšší súd poukazuje, nijako nepolemizuje, tieto nepopiera, ba ich ani len nespochybňuje. Možno ich teda z pohľadu ústavného súdu považovať za nesporné medzi účastníkmi konania. Za takéhoto stavu sa záver najvyššieho súdu, podľa ktorého v čase jeho rozhodovania nebolo možné konštatovať, že by sa vo veci sťažovateľa nepostupovalo s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, javí ako akceptovateľný. Z uvedeného dôvodu ústavnej sťažnosti nevyhovet.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov</p>
<p>klúčové slová</p>	<p>väzba-trvanie práva a slobody – základné ľudské práva a slobody-právo na osobnú slobodu trestné konanie</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.